

Maakuntavaltuusto 18.6.2024

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO

ARVIOINTIKERTOMUS 2023

Päijät-Hämeen maakuntaliitto -kuntayhtymä

Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Maakuntavaltuuston valtuustokaudellaan asettama tarkastuslautakunta vastaa kuntalain 121 §:n mukaisesti Päijät-Hämeen liiton hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä tarkastusta koskevien asioiden valmistelusta valtuustolle. Lautakunnan tehtävät kuntalain mukaan ovat:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Lautakunnan tehtävänä on erityisesti arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarvittaessa lautakunnan tehtävänä on myös hankkia tilintarkastuskertomuksessa kohdistetuista muistutuksista asianomaisten selvitykset ja maakuntahallituksen lausunto sekä tehtävä tämän jälkeen oma päätösehdotus valtuustolle niistä toimenpiteistä, joihin tilintarkastuskertomus ja siinä annetut muistutukset sekä hankitut selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Maakuntavaltuusto on 11.10.2021 asettanut tarkastuslautakunnan valtuustokaudelle 2021–2025. Tarkastuslautakunnan kokoonpano on ollut seuraava:

Varsinaiset jäsenet

pj Merja Vahter
vpj Pasi Karjalainen
Leea Jokinen
Markku Karjula

Henkilökohtainen varajäsen

Milla Bruneau
Markku Saarelma
Christa Asikainen
Vesa-Matti Virtanen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Päijät-Hämeen liiton tilintarkastaja JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela ja teknisestä toteutuksesta on vastannut hallintojohtaja Jari Paakkunainen.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta vastaa hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä. Tarkastuslautakunta on tehnyt arviointityötään noudattaen vuodelle 2023 laadittua arviointisuunnitelmaa. Arviointia on suoritettu tutustumalla pöytäkirjoihin, vuoden 2023 tilinpäätökseen ja talousarvioon sekä muihin asiakirjoihin, kuulemalla johtavia viranhaltijoita ja tehtäväalueiden vastuuhenkilöitä sekä työntekijöitä.

Arvioinnin lähtökohta on valtuuston asettamat sitovat ja pitkänajan tavoitteet. Näitä verrataan vastuualueiden esittämiin raportteihin. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteisiin pääsyä, tuloksellisuutta ja

kriittisiä tekijöitä sekä keinoja, joilla tavoitteet pyritään saavuttamaan. Arviointia suoritetaan kokonaisvaltaisesti ottaen kaikki osa-alueet huomioon. Arviointikertomus on kolmas 2021–2025 kausien jaksosta.

Tarkastuslautakunta on työohjelmansa kautta seurannut hallinnon toimintaa ja sen työskentelyä niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joita valtuusto on edellyttänyt.

Tarkastuslautakunnan arviointi toiminnasta keskittyy valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumiseen.

Tilintarkastaja

Tilintarkastaja Ulla-Maija Tuomela on antanut 24.4.2024 tilintarkastuskertomuksen kaudelta 1.1.2023–31.12.2023.

Tilintarkastaja on kertomuksessaan esittänyt tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastetulta tilikaudelta.

Varsinainen toiminta ja päätehtävät

Liiton ydintehtävät jakaantuvat neljään vastuualueeseen:

Hallinto- ja tukipalvelut	Aluesuunnittelu	Aluekehitys	Edunvalvonta ja kuntayhteistyö
Liiton luottamushenkilö-, yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä vastaaminen.	Maakuntakaavan laatiminen, ajan tasalla pito ja kehittäminen sekä toteuttamisen edistäminen.	Maakunnan pitkän tähtäimen kehittämiss poliittisten linjausten ja tavoitteiden valmistelu (maakuntastrategia).	Säännöllinen maakunnan kuntien yhteistyö, mm. Kuntajohtajakokoukset ja Päijät-Hämeen puheenjohtajafoorumin toiminta.
	Liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen, ajan tasalla pito ja edistäminen jatkuvan liikennejärjestelmätöön sekä sidosryhmyöskentelyn ja edunvalvonnan keinoin.	Valtuustokauden strategisten tavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelu. Hankevalinnat alueella toimivat ohjauksen välineenä.	Maakunnan edunvalvonnan suunnittelu ja toteuttaminen yhteistyössä mm. kuntien ja Etelä-Suomen maakuntien kanssa.
	Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimustyö yhdessä kuntien ja valtion kanssa. - Lahden kaupunkiseutusuunnitelman ja sen edellyttämien selvitysten laatiminen - MAL-sopimuksen toimenpiteiden seuranta - Uudelle MAL-neuvottelukierrokselle osallistuminen	Yleinen maakunnan kehittäminen. Maakuntien välinen yhteistyö.	Kansainvälinen yhteistyö ja edunvalvonta EU-tasolla.
	Päijät-Hämeen rakennemallin ja sen edellyttämien selvitysten laatiminen.	Euroopan rakennerahasto-ohjelman alueellinen toimeenpano. Kansallisten rahoitusten toimeenpano (AKKE),	Päijät-Hämeen liiton ukoinen ja sisäinen viestintä.
	Maakuntien välinen yhteistyö.		

Tavoitteiden toteutumisen arviointi

Luottamushenkilöhallinto

- maakuntavaltuusto on kokoontunut kaksi kertaa ja käsitellyt 24 asiaa
- maakuntahallitus on kokoontunut 12 kertaa ja käsitellyt 169 asiaa
- tarkastuslautakunta on kokoontunut kuusi kertaa

Lautakunnan arvio:

Luottamushenkilöhallinto on kokoontunut suunnitellun mukaisesti.

Hallinto- ja tukipalvelut

Toiminnalliset tavoitteet 2023–2025	Toimenpiteet 2023	Mittarit	Toteutuminen
Tiedonhallintamallin päivittäminen.	Päivitetään tiedonhallintamallia vastaamaan nykytilaa.	Tehty.	Tehty osittain.
Asianhallinnan kehittäminen, sähköisen arkistoinnin suunnittelu ja toteuttaminen.	Jatkuva asianhallinnan kehittäminen, sähköisen arkistoinnin suunnittelu ja toteuttaminen.	Tehty.	Asianhallintaa kehitetty ja sähköinen arkistointi otettu käyttöön.
Sääntöjen ja ohjeiden päivittäminen.	Päivitetään sääntöjä ja ohjeita tarpeen mukaan.	Tehty.	Hallintosääntö päivitetty.
Tietoturva- ja tietosuojan parantaminen.	Jatkovaa havainnointia, toimenpiteitä ja koulutusta tietoturva- ja suojan parantamiseksi.	Tehty.	Henkilötietojen käsittelyohjeet tehty, tietosuojaselosteet päivitetty ja koulutuksia tarjottu henkilökunnalle.
Henkilöstön koulutuksen järjestäminen.	Henkilökunnalle järjestetään tarpeen mukaan koulutusta.	Tehty.	Hankittu EDU-house koulutusportaalin tunnukset koko henkilökunnalle.

Lautakunnan arvio:

Hallinto- ja tukipalveluille asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Lautakunta pitää erityisen tärkeänä tietoturvaan ja -suojaan kohdistuneita parantamistoimenpiteitä ja kehittämistyötä. ICT-järjestelmään liittyvää työtä tulee jatkossakin tehdä systemaattisesti ja tavoitteellisesti. Lautakunta painottaa, että asianhallintaa tulee kehittää edelleen suunnitelmallisesti. Hyvin toimiva asianhallinta ja sähköisen arkistoinnin käyttöönotto helpottavat ja nopeuttavat asioiden käsittelyä liiton sisällä ja viranomaisten välisessä toiminnassa.

Aluesuunnittelu

Toiminnalliset tavoitteet 2023–2025	Toimenpiteet 2023	Mittarit	Toteutuminen
Kiertotaloutta palvelevan jätteenkäsittelyalueen vaihemaakuntakaavan lainvoimaisuus.	Vaihemaakuntakaavasta jätettyjen valitusten ratketessa Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa vaihemaakuntakaavan hyväksymisen kannalta edullisesti, kuulutetaan jätteenkäsittelyalueen vaihemaakuntakaava lainvoimaiseksi. Jos valittajat saavat jatkovalituslupia korkeimpaan hallinto-oikeuteen, kirjoitetaan valituksiin vastineet.	Lainvoimaisuuskuulutus tai vastineet valituksiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen.	Vaihemaakuntakaava sai lainvoiman 8.6.2023.
Lahden kaupunkiseutusuunnitelma (KSS) ja Päijät-Hämeen rakennemalli.	Laaditaan ehdotus ja asetetaan se nähtäville. Käsitellään ehdotuksesta saatu palaute ja tarkistetaan suunnitelmaa tarvittaessa. Viedään KSS ja rakennemalli hyväksymiskäsittelyyn.	Suunnitelmat on hyväksytty.	Rakennemalli hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 10 § 20.6.2023 ja KSS hyväksyttiin kaikissa MAL-kunnissa kesän ja syksyn 2023 aikana.
Kokonaismaakuntakaava.	Käynnistetään kokonaismaakuntakaavan laatiminen.	Kaava on kuulutettu vireille, sidosryhmät perustettu, kuntakierrokset käynnissä, taustaselvityksiä laadittu, OAS laadittu ja asetettu nähtäville.	Päijät-Hämeen maakuntakaava 2060 tuli vireille maakuntavaltuuston päätöksellä 27 § 1.12.2023. Kuntakierrokset käytiin syksyllä 2023. Taustaselvityksiä on käynnissä ja OAS on menossa maakuntahallitukseen 12.2.2024 ja siitä nähtäville asetettavaksi.
Jatkuva liikennejärjestelmäsuunnitelma.	Toteutetaan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja MAL-sopimuksen toimenpiteitä. Liikennejärjestelmäsuunnitelman seuranta ja tarkistaminen.	On toteutettu.	On toteutettu.
Lahden kaupunkiseudun MAL-seuranta- ja sopimustyö.	Ylläpidetään MAL-toimenpiteiden seurannan tarinakarttasivustoa. Osallistutaan seurantaryhmän kokouksiin ja uutta sopimusta valmisteleviin kokouksiin. Nostetaan sopimusneuvotteluihin Lahden kaupunkiseutusuunnitelman ja Päijät-Hämeen rakennemallityön pohjalta nousseita toimenpiteitä valtion kanssa yhdessä rahoitettavaksi.	Kauden 2021–2023 MAL-toimenpiteet ovat ajantasalla. Valtion kanssa rahoitettavia toimenpiteitä kirjataan uuteen sopimukseen.	Toimenpiteiden seuranta on ajantasalla. Valtion kanssa on käyty ja käydään edelleen neuvotteluja toimenpiteistä. Sopimus on tavoitteena allekirjoittaa huhtikuussa 2024.
Kuntien alueidenkäytön muu edistäminen.	Annetaan lausunnot kuntien kaavoista ja muiden viranomaisen suunnitelmista. Osallistutaan viranomaisneuvotteluihin ja ELYn kehittämiskeskusteluihin kuntien kanssa.	Lausunnot on käsitelty määräajassa.	On toteutettu.

Lautakunnan arvio:

Aluesuunnittelulle asetetut tavoitteet toteutuneet. Vaihemaakuntakaava on saanut lainvoiman ja kokonaismaakuntakaavan valmistelu on aloitettu. Lisäksi Lahden kaupunkiseutusuunnitelma (KSS) ja Päijät-Hämeen rakennemalli on hyväksytty. Tarkastuslautakunta kiinnittää viime vuoden tapaan huomiota MAL-työn suureen merkitykseen maakunnalle. Valtion kanssa on aloitettu neuvottelut uudesta MAL-sopimuksesta. Sopimukseen sisältyvien toimenpiteiden tulee lisätä kaupunkiseutujen elinvoimaa ja parantaa seudun kuntien keskinäistä sekä seudun ja valtion välistä yhteistyötä.

Aluekehitys

Toiminnalliset tavoitteet 2023–2025	Toimenpiteet 2023	Mittarit	Toteutuminen
Rakennerahastotoiminta ja muu aluekehityksen rahoituksen valmistelu ja tuki.	EAKR-päätökset joulukuun hakukierrokselle. Uusi täysi hakukierros maaliskuussa 2023. AKKE-rahoituksen loppuerät on sidottu. Muiden rahoituslähteiden viestintään ja ohjaukseen osallistuminen.	Joulukuulta hankepäätökset tehtynä kevään aikana. Maaliskuulta hankepäätökset tehtynä syksyyn 2023 mennessä. AKKE-rahoitus pääosin sidottu (pl. palautuvat). Muiden rahoituslähteiden viestintään ja ohjaukseen on osallistuttu.	Tehty. Tehty. Sidottu. On tehty viestintää ja osallistuttu.
Maakunnallisen kehittämistoiminnan koordinointi: MYR, MYRS, AES-kärjet, muut temaattiset ryhmät ja hankkeiden ohjaus.	Vahvistetaan kärkien kehittämistä. Keskeinen kärkityö on kestävän kasvun tiekartta. Toteutetaan MYR ja MYRS säädösten mukaan. Temaattiset ryhmien verkostotyötä suunnitelmien mukaan. TKI-toiminnan edistäminen ja konkreettisten tavoitteiden asettaminen.	ÄES-verkostotyöryhmät teemoissa ovat kokoontuneet. Kestävän kasvun tiekartta on päivitetty. MYR kokouksia on ollut 2–4 ja MYRS 4-8 krt vuodessa. Rahoittajatapaamisia teemoissa on pidetty. TKI-ryhmä on käynnistynyt ja tavoitteet asetettu.	Ovat kokoontuneet. Vihreän siirtymän ohjelma on tehty. MYRS 6 kokousta ja MYR 3 kokousta. On pidetty. On käynnistetty ja tavoitteet on asetettu.
Olemassa olevien oman tuotannon hankkeiden toiminta ja sopivien uusien hankkeiden hakeminen.	Olemassa olevien ja käynnistyvien hankkeiden hyvä hallinto. Strategiaan ja TKI-kasvuun sopivien uusien kv-hankkeiden hakeminen.	Käynnistetty uusi Interreg Europe -hanke (IE). Valmisteltu vähintään kahta uutta kv-hanketta. CCRI-yhteistyössä Horisonttivalmistelua.	On käynnistetty IE-hankkeet LOTTI, CEI Boost ja BSR Interreg Change(K)Now. On valmisteltu ja hyväksyttykin vuodelle 2024. CCRI kautta on saatu Horisontti Eurooppa -hanke toimijoille.

Lautakunnan arvio:

Aluekehitykselle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Lautakunta pitää hyvänä, että eri rahoituskanavista on viestitty ja hankeohjausta on toteutettu aktiivisesti. Liiton oma hanketoiminta on myös jatkunut poikkeuksellisen vilkkaana. Lautakunnan näkemyksen mukaan liiton omat hankkeet ja osallistuminen muiden toimijoiden hankkeisiin tukevat hyvin liiton strategisia kärkiä ja älykkään erikoistumisen strategiaa.

Edunvalvonta ja kuntayhteistyö

Toiminnalliset tavoitteet 2023–2025	Toimenpiteet 2023	Mittarit	Toteutuminen
Aktiivinen ja ennakoiva edunvalvonta.	Hallitusohjelmavaikuttaminen keväällä 2023. Edunvalvontasuunnitelman päivittäminen hallituskauden alussa.	Keskeiset päätöksentekijät ovat tietoisia maakunnan edunvalvontatavoitteista. Maakunnalle myönteiset kirjaukset hallitusohjelmassa. Tehty.	Toteutunut suunnitellusti. Osin toteutunut. Esimerkkeinä mm. Lentorata ja elintarvikeviennin kaksinkertaistaminen. Tehty.
Maakunnan elinvoimaa vahvistava kuntayhteistyö.	Kuntayhteistyöllä tuetaan kuntien elinvoimaa edistäviä toimenpiteitä. Kuntajohtajakokoukset. PJ-foorumit.	Elinvoimaan ja edunvalvontaan liittyvä teemat kuntajohtajakokouksissa ja PJ-foorumeissa. Toteutettu säännöllisesti. Toteutettu säännöllisesti.	Toteutunut suunnitellusti. Toteutettu. Toteutettu. Perustettu PHKUNTATURVA -työryhmä käsittelemään kuntien varautumista häiriötilanteisiin. Kulttuuri lisää elinvoimaa. Liiton alueellinen kuntien kulttuurin kehittämistehtävä tukee kuntia toiminnan järjestämisessä.
Kuntien ja hyvinvointialueen välisten yhdyspintojen sekä alueellisen hyte-rakenteen valmistelu ja toimeenpano.	Kuntien tarpeiden mukainen hyte-työ. Valtakunnallisten ohjelmien ja suositusten toimeenpanon tuki. Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelman seurannan koordinointi.	Kuntajohtajien kanssa on arvioitu yhteistyössä, miten HYTE-työtä maakunnallisesti toteutetaan ja kehitetään. Tehty. Tehty.	Toteutunut suunnitellusti. Tehty. Tehty.
Suunnitelmallinen ja vaikuttava toiminta kv-verkostoissa.	KV-linjausten mukainen vaikuttamistyö Helsinki EU Officen ja muiden kumppanien kanssa. Helsinki EU Officen palveluiden hyödyntäminen ja EU-rahoitusmahdollisuuksista viestiminen alueen toimijoille. Aktiivinen osallistuminen CPMR-järjestön toimintaan. Osallistuminen Green Connect -hankkeeseen ja hankkeen tulosten hyödyntäminen osana kv-toimintaa.	Keskeiset päätöksentekijät ja kumppanit ovat tietoisia maakunnan EU-edunvalvontatavoitteista. Viestintätoimet ja EU-aamukahvit toteutettu. Säännöllinen osallistuminen. Tehty.	Toteutunut. Toteutettu. On osallistuttu säännöllisesti. Tehty.
Vaikuttava viestintä ja maakuntaliiton toiminnan näkyväksi tekeminen.	Vuonna 2022 aloitettu viestinnän kehittämisprosessi saatetaan loppuun. Visuaalisen ilmeen päivittäminen.	Kehittämissuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet on toteutettu. Tehty.	Toteutunut. Tehty.

Lautakunnan arvio:

Edunvalvonnalle ja kuntayhteistyölle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että Päijät-Hämeen hallitusohjelmataavoitteet on valmisteltu laajassa yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, oppilaitosten ja muiden sidosryhmien kanssa. Tarkastuslautakunta toteaa, että maakunnan kuntayhteistyö toimii aktiivisesti puheenjohtajafoorumien ja kuntajohtajakokousten puitteissa. Lisäksi liiton kulttuurin alueellinen kehittämisestä on tukenut hyvin kuntia oman toimintansa järjestämisessä.

Yhteenveto:

Tarkastuslautakunta toteaa huomionaan, että liitto on huolehtinut pääosin hyvin alueellaan maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetusta tehtävistä, aluepoliittisessa lainsäädännössä määrätyistä tehtävistä sekä muulla lainsäädännöllä määrätyistä tehtävistä, edunvalvonnasta ja jäsenkuntien sille antamista tehtävistä.

Maakunnan kehittämisen ja yhteistyön keskuksena Päijät-Hämeen liitto vastaa jäsenkuntia ja niiden väestöä palvelevasta maakunnallisesta suunnittelu- ja kehittämistyöstä sekä edunvalvonnasta.

Toimintavuonna 2023 aluesuunnittelun puolella valmisteltiin kokonaismaakuntakaavan uudistusta, jotta saamme litin kunnan alueelle Päijät-Hämeen maakuntakaavan. Kaavan laatimisen pohjaksi viime vuonna hyväksyttiin Lahden kaupunkiseutusuunnitelma ja Päijät-Hämeen rakennemalli. Kuntien kanssa yhteistyössä laadituissa suunnitelmissa sovittiin väestön ja työpaikkojen mitoituksista ja seudullisesti merkittävistä kehittämisen kohteista. Päijät-Hämeen maakuntakaava 2060 tuli vireille maakuntavaltuuston päätöksellä viime joulukuussa ja OAS asetettiin nähtäville 14.2.2024.

Päijät-Hämeen aluekehitys perustuu maakuntavaltuuston hyväksymän maakuntastrategian toteuttamiseen. Tässä liitolla on näkyvä rooli aluekehittämisen rahoituksen välittäjänä. Keskeinen ohjelmatyöväline on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 – EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelma ja sen tehokas toimeenpano.

Toimintakaudella 2023 jatkui liiton toiminnan kansainvälistyminen, mikä näkyy kv-verkostojen laajenemisena ja osallistumisena aikaisempaa enemmän kansainväliseen hankeyhteistyöhön.

Viime kaudella edunvalvonnan painopiste oli erityisesti uuteen hallitusohjelmaan vaikuttamisessa sekä yhteistyön rakentamisessa uusien kansanedustajien kanssa. Hallitusohjelmaan saatiin maakunnan kannalta myönteisiä kirjauksia kuten koko Suomea palvelevan Lentoradan kehittäminen, elintarvikeviennin kaksinkertaistaminen sekä MAL-sopimusten jatko ja niiden piirissä olevien kaupunkiseutujen määrän säilyminen ennallaan.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain mukainen pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1 päivänä tammikuuta 2023. Liiton tulee tehdä pelastuslaitoksen loppuselvitys. Loppuselvitys tehdään välittömästi, kun oikeudenkäynnit varallaolokorvausasian osalta ovat ohi. Kunnille palautetaan loppuselvityksen ylijäämä ja alijäämä laskutetaan kunnilta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tavoiteasetantaan ja tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoiteasetannassa tulisi pyrkiä mahdollisimman konkreettisiin ja täsmällisiin tavoitteisiin, joiden toteutumisen arvioinnille asetettaisiin selkeät ja konkreettiset mittarit.

Strategiset tavoitteet

Strategian linjausten toteutumat	Toteutuminen
1. Vetovoimainen maakunta vetää asukkaita, yrityksiä ja vierailijoita, jotka lisäävät maakunnan elinvoimaa, vaurautta ja hyvinvointia.	Väkiluku on Lahdessa noussut vuoden 2023 aikana ollen 120 700 asukasta vuoden lopussa. Koko maakunnassa väestömäärä pysyi lähes samalla tasolla ollen 204 495 asukasta. LADEC Lahden Seudun Kehitys on kertonut vilkkaasta kysynnästä yritysten palveluiden ja sijoittumisen osalta. Valmistava teollisuus, kauppa ja julkinen sektori on tehnyt merkittäviä investointeja ja lähiajan suunnitelmia investoida. Vuosi 2023 oli Päijät-Hämeessä kansainvälisten suurtapahtumien vuosi, jolloin tapahtumat ja matkailu toivat alueelle ennätysmäärin niin kansainvälisiä kuin kotimaisia urheilumatkailijoita.
2.Uudistumiskyky tarkoittaa valmiutta ennakoida muutoksia ja reagoida niihin alueen asukkaita hyödyttävällä tavalla.	Alueen uudistumiskykyä on koeteltu eri vuosikymmenillä talouden suhdanteisiin ja valtiovallan toimiin. Valtion työpaikat ovat suhteellisesti maakunnista vähäisimpiä, ja valtion suuri aluepolitiikka vie alueelta rahoitusta muihin maakuntiin. Alueen kasvu perustuu yksityisen sektorin vahvaan osuuteen ja muita aikaisemmin tehtyihin julkisten palveluiden tehostamistapoihin, jotka ovat nyt muutoksessa hyvinvointialueiden toiminnassa ja TE-uudistuksessa. Keskiössä on asukkaita palvelevat prosessit ja taloudellisesti tehokas toimintaympäristö elinkeinoelämälle.
•Vetovoimainen uusien tulijoiden maakunta •Pitovoimainen maakunta •Uudistumiskykyä vahvistava koulutus ja TKI-toiminta • Uudistumiskykyä yhteistyöllä yrityksille, kunnille ja asukkaille • Uudistumiskykyinen hiilineutraali Päijät-Häme 2030	Maakunta on saanut entistä parempaa mainetta uusien muuttajien kokemuksista. Korkeakoulutuksen laajemmat mahdollisuudet ja työpaikkojen monipuolistuminen tukevat pitovoimaa. Toinen aste ja LAB/LUT ovat osoittaneet uudistumis- ja kasvukykyä vuoden 2023 aikana. Alueen TKI-toiminta on kasvussa etenkin korkeakouluihin sidoksissa olevissa toimissa, mutta myös Business Finlandin rahoitusosuus oli ennätystasolla vuoden 2023 ajalta. Kunnat ovat ottaneet käyttöön erilaisia malleja asukkaiden vuorovaikutuksen kehittämiseksi ja nämä toimintatavat on huomioitu liiton yhteistyössä. Liiton toiminta on jalkautettu erilaisiin kunta- ja sidosryhmätilaisuuksiin vuoden 2023 aikana. Teemoja ovat olleet mm. aluesuunnittelu/rakennemalli, kulttuuri, elinvoimapolitiikka ja ilmastotoimet. Vuoden 2023 aikana on käyty päivityskierrosta hiilineutraalisuustavoitteista ja sen toimista. Ilmasto- ja kiertotalouden tiekarttaa on päivitetty vihreän siirtymän ohjelmaksi.
Päijät-Hämeen maakunnan älykkään erikoistumisen kärjet ovat: • Sportti • Ruoka ja juoma • Valmistus lisäksi läpäisee kestävyysperiaate	Kärkien edistämistä on tehty laajassa yhteistyössä maakunnassa, kansallisesti ja kansainvälisesti. Sporttikärki eteni maakunnassa näkyvästi eri tapahtumien ja tuotekehityksen toimin. Kansainvälisesti valmistimme hankkeita ja saimme merkittäviä rahoituksia teemasta maakuntaan. Ruoka ja juoma kärki laajeni entistä laajemmaksi erinomaisesta viljaklusterin mallista koko elintarvikealan kasvun ohjelmatyöksi alueella, kansallisesti että kansainvälisesti. Valmistuksen kirkkainta kärkeä edustaa mm. sähköisen liikenteen klusterityön ja sen veturiyrityksen Kempowerin kasvu, jota alueella on tukenut mm. LUT-yliopiston yhteistyömuodot. Kaikkea läpäisevä kestävyysperiaate on mukana vihreän siirtymän päivityksissä sekä vuoden 2024 aikana käynnistyvässä maakuntastrategian ja -ohjelman päivityksessä.

Lautakunnan arvio:

Strategisille tavoitteille asetetut tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Päijät-Hämeen strategisia tavoitteita on pääosin edistetty kanavoimalla rahaa erilaisille kestävän kehityksen ja alueen vetovoimaa lisääville hankkeille. Vetovoiman osalta LADEC Lahden Seudun Kehitys on kertonut vilkkaasta kysynnästä yritysten palveluiden ja sijoittumisen osalta. Valmistava teollisuus, kauppa ja julkinen sektori on tehnyt merkittäviä investointeja ja lähiajan suunnitelmia investoida. Viime vuosi oli Päijät-Hämeessä kansainvälisten suurtapahtumien vuosi, jolloin tapahtumat ja matkailu toivat alueelle ennätysmäärin niin kansainvälisiä kuin kotimaisia urheilumatkailijoita.

Lautakunta näkee positiivisena, että alueen kasvussa korostuu muita aikaisemmin tehdyt julkisten palveluiden tehostamisprosessit. Kaikessa toiminnassa tulee jatkossakin olla keskiössä asukkaita palvelevat prosessit ja taloudellisesti tehokas toimintaympäristö elinkeinoelämälle.

Toinen aste ja LAB/LUT ovat osoittaneet uudistumis- ja kasvukykyä vuoden 2023 aikana. Alueen TKI-toiminta on kasvussa etenkin korkeakouluihin sidoksissa olevissa toimissa. Kunnat ovat ottaneet käyttöön erilaisia malleja asukkaiden vuorovaikutuksen kehittämiseksi. Liitto on ottanut nämä toimintatavat huomioon omassa toiminnassaan. Liitto toimii aktiivisesti erilaisissa kunta- ja sidosryhmätilaisuuksissa viime vuoden aikana. Teemoja ovat olleet mm. aluesuunnittelu/rakennemalli, kulttuuri, elinvoimapolitiikka ja ilmastotoimet.

Päijät-Hämeen älykkään erikoistumisen kärjet ovat sportti, ruoka ja juoma sekä valmistus. Älykäs erikoistuminen perustuu ajatteluun, että kaikilla alueilla on omat vahvuutensa. Ruoka ja juoma kärki laajeni entistä laajemmaksi erinomaisesta viljaklusterin mallista koko elintarvikealan kasvun ohjelmatyöksi alueella, kansallisesti että kansainvälisesti. Kaikkea toimintaa läpäisevä kestävyysperiaate on mukana vihreän

siirtymän päivityksissä sekä vuoden 2024 aikana käynnistyvässä maakuntastrategian ja -ohjelman päivityksessä.

Taloudelliset tavoitteet

Päijät-Hämeen liiton tilinpäätös osoittaa alijäämää 146 648,58 euroa, joka koostuu liiton 50 663,63 euron ylijäämästä ja pelastuslaitoksen 197 312,21 euron alijäämästä.

Liiton toiminta ja talous on raamitettu maakuntavaltuuston hyväksymässä talousarviossa ja -suunnitelmassa. Pelastuslaitoksen kulujen vuoksi tilikauden tulos muodostui alijäämäiseksi. Liiton omien tehtävien osalta talous oli pääosin talousarvion mukaista. Kuntayhteistyö- ja projektien vastuualueella toimintakate oli huomattavasti arvioitua parempi. Tämä oli seurausta useiden projektien aloitusajankohtien viivästyttämisestä ja maksatuksien jaksottamisesta.

Pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Maakuntavaltuusto teki 2.12.2022 kokouksessaan pelastuslaitos kuntayhtymäliikelaitoksen purkamispäätöksen. Lisäksi päätöksessä todettiin liitolle jäävät tase-erät ja velvollisuus tehdä loppuselvitys liikelaitoksen nettovarallisuudesta. Loppuselvityksen tekeminen on vielä kesken. Loppuselvitys tehdään heti kun Asikkalan puolivakinaisen palokunnan varallaolokorvauskiista on ratkaistu.

Kirjanpitolautakunta (KILA) antoi 15.12.2023 lausunnon liikelaitokseen tai taseyksikköön kohdistuvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen omaisuusjärjestelyjen kirjaamisesta. KILA:n ohjeiden mukaan kaluston ja lomapalkkavelan kirjaaminen kirjanpidossa aiheutti sen, että liiton peruspääoma muodostui miinusmerkkiseksi. Maakuntavaltuusto teki 8.3.2024 päätöksen, jossa peruspääoma korotettiin pelastuslaitoksen taseen kertyneistä ylijäämistä alkuperäiselle tasolle.

Liiton taseen ylijäämä on tällä hetkellä 913 637 euroa. Liiton tarkoituksena ei ole kerätä ylijäämää, mutta jonkinlainen puskuri on hyvä olla talouden haasteiden varalta. Liiton maksuvalmius on säilynyt edelleen hyvällä tasolla.

Yhteenveto

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan Päijät-Hämeen liitto on huolehtinut hyvin siitä tehtävästä, minkä jäsenkunnat ovat sille perussopimuksessa määritelleet.

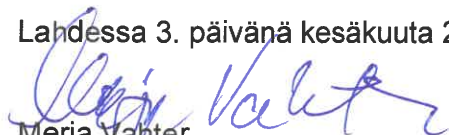
Vuonna 2023 uutena erityisasiantuntijana aloitti Niklas Pappinen.

Tarkastuslautakunta kiittää liiton henkilökuntaa vuoden 2023 aikana tehdystä työstä sekä liiton satsauksesta tulevaisuuteen nuorille suunnatun vaikuttajakoulun muodossa.

Viranomaisena se ei ole saanut huomautuksia tehtävien hoidosta. Tilintarkastajan kertomuksen mukaan kuntayhtymän hallintoa on hoidettu lain ja maakuntavaltuuston linjaamien päätösten mukaisesti sekä sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Valtionosuuksien perusteista ja käytöstä annetut tiedot ovat oikeita ja tilinpäätös on laadittu viranomaistoimintaa koskevien säädösten ja määräysten mukaisesti, antaen oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta ja talouden vastuista.

Tarkastuslautakunta esittää maakuntavaltuustolle tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä sekä yhtyy hallituksen esitykseen tilikauden tuloksen käsittelystä.

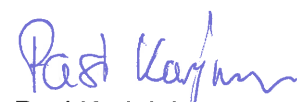
Lahdessa 3. päivänä kesäkuuta 2024

Merja Vahter
puheenjohtaja

Leea Jokinen
jäsen

Pasi Karjalainen
varapuheenjohtaja

Vesa-Matti Virtanen
varajäsen